

Potíže nepohodlného občana M.

Dokončení ze strany 19

Výjimečně schopný a pracovitý muž v nejlepších letech si začal budovat vlastní stavební firmu. I když se traduje, že za Jelcína poctivě zbohatnout nešlo, Melichov se o to celkem úspěšně pokusil. Korupce vzkvétala, výpalné se stalo jednou z norm. Přesto Melichov tvrdí, že do určité doby bylo i v divokých devadesátých letech možné vydělat peníze čestně. Zato teď, za vlády Vladimíra Putina, to prý už možné není vůbec. „V klidu jsme pracovali asi do roku 2000. Nikdy jsem mafiánům ani úředníkům nic nedal. Byli jsme úspěšná firma, klienti přibývali, domy rostly...“ Idylka. Tomu se skoro nedá věřit. Musel mít, Vladimír Petrovič, i notnou dávku štěstí. Protože ne jeden jeho poctivý a úspěšný kolega skončil zalitý v betonu.

„Problémy s úřady se stupňovaly. Získat povolení, koupit pozemek, vybudovat inženýrské sítě, zavést elektřinu, plyn... všechno bylo čím dál tím složitější. Spousta lidí raději podnikání ve stavebnictví zanechala. Zaplňoval jsem díru na trhu, dařilo se mi. Můj úspěch nespočíval v tom, že bych uměl stavět domy lépe než jiní. Dokázal jsem ale zařídit připojení elektřiny, plynu nebo koupit půdu, provést stavbu na klíč bez korupce.“

Kypr a chrámy

Zlom nastal v roce 2005. Jestliže do té doby zařizoval Melichov plynovou přípojku tři měsíce, nyní to trvalo rok, nakonec rok a půl, dva roky... Dnes se na příslušné povolení čeká ještě o půl roku déle. Byrokracie dál kyne a stala se definitivně součástí mocenské strategie. „Dnes prakticky nelze položit inženýrské sítě. Na jednom ministerstvu mi vypracují topografickou mapu, na jiném v ní najdou nějakou chybičku, milimetrovou nesrovnalost. Nebo mi nařídili, abych udělal analýzu půdy s ohledem na možnou přítomnost nebezpečných bakterií. Nedaleko se přitom provádějí výkopové práce kvůli vodovodu a kanalizaci. Ve stejných ulicích, do stejné hloubky. Nikdo se tam žádnými bakteriemi samozřejmě nezabývá. Můžete namítnout, co chcete, dokud nezaplátíte, máte smůlu. Vznikl dokonalý systém, v němž podnikatel bez úplatku nemůže dokázat nic. Potřebuje jít a vy ho musíte krmit.“ Kdo si nesežene ochrannou ruku, nejlépe místního šéfa policie, prokurátora, gubernátora nebo starostu, nemá dnes šanci.

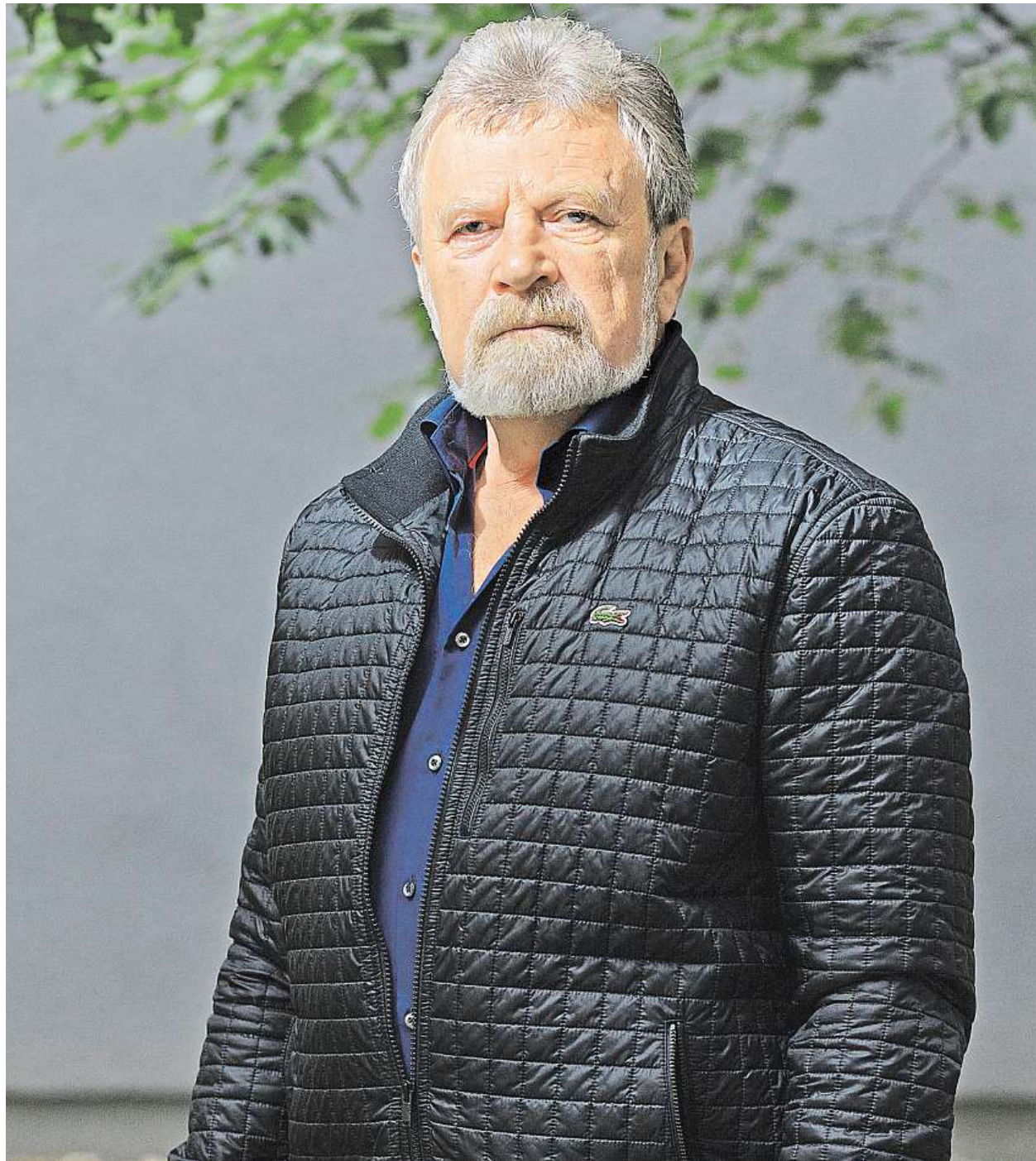
Vladimír se tedy rozhodl podnikat mimo Rusko. Jeho facebookové stránky mají obrovskou sledovanost. Zveřejňuje na nich prakticky online, jak staví hotelový komplex na Kypru. Jak získává povolení, jak probíhají práce, jak se řeší problémy. Vedle toho popisuje příběh ryze ruský – na jedné ze staveb, které se tam ještě pokouší dokončit. „Dvacet let pracuji v oboru, dvacet let bojuji se systémem. Až nyní jsem ale pochopil, že i když napnu veškeré své síly, zvítězit nedokážu.“

Co však v Rusku ještě nezdal, je „zájmová činnost“. Někteří znají se mu směli pro jeho pošestilou snahu věnovat se kromě vydělávání peněz i duchovnu. Jak k tomu došel? „Když jsem ještě za Sovětského svazu stavěl domy, lidé mě zbožňovali. Každý dostával vlastní byt. A najednou začali reptat: Já chci jižní stranu, já chci jižní stranu! Odpovídal jsem jim: Žili jste v komunálních, v zimě chodili na záchod ven a teď všichni chcete jižní stranu! Pochopil jsem tehdy, že když se budu snažit pouze o materiální blaho svých lidí, nezměním jejich myšlení. Naše společnost zůstane amorální, vše se bude točit kolem peněz.“ vypráví.

Ještě v době, kdy jedinou povolenou vírou byla ta v komunistické papaláše, začal stavět pravoslavné chrámy. První vybudoval v roce 1988. Díky perestrojce ho za to nezavřeli, rozhodl se tedy pokračovat. Jako si lidé staví na zahradách altány, vztýčil na těch svých Vladimír Petrovič v Podolsku kostel...

Svobodný jako kozák

Každý kozák musí především zajistit svobodu a důstojný život sobě, rodině a blízkým. Nesmí být podlézavý, poklonkovat mocným. Kozák musí být svobodný. „Nová ruská moc si nás však kupovala, dávala kozáckým organizacím majetek, funkce a kozáci za to byli loajální. Chtěl jsem tento tragický vývoj zastavit. Začal jsem jezdit za atamany a vysvětloval jim, že my kozáci nemůžeme vstupovat do vládní strany Jednotné Rusko. Nemůžeme se stávat součástí státních struktur. Máme své auto-

Vladimír Petrovič Melichov

FOTO MAFRA - PETR TOPIČ

rity. Kozáci vždy byli duší vojáky, neustále se pohybovali na hranici života a smrti. Kdyby se nechali vést neschopnými, zemřeli by. Byli nuceni naučit se vybírat nejlepšího ze svého středu – nejšikovnějšího vojáka a mravně vyspělou osobnost.“

Snaha přenést tyto staré principy do občanského života vynesla Melichovovi popularitu. Úřady a tajné služby zrnověly. Na internetu se proti němu vrhla vlna kritiky. Prý rozdmýchává sociální nenávisť. Zareagoval po svém. Podobně jako za časů SSSR začal stavět chrámy, rozhodl se nyní za své peníze vybudovat muzeum – centra, která by lidem vracela historickou paměť; kde se (na rozdíl od školních učebnic) bude říkat pravda o druhé světové válce, o roli Stalina a bolševiků, o tom, jakých zločinů se kdo dopustil. První muzeum nese název Donští kozáci v boji s bolševismem. Zdálnivě nevinná idea. Stát ji ale vyhodnotil jako velké nebezpečí.

„Chtějí, aby příklady pro mládež byli maršálové Buďonnyj a Žukov – možná to byli vojenští velikáni, ale mravnost nula. Žukov posílal své vojáky na minová pole, aniž by počítal, kolik jich tam zůstane.“ „Ruské báby porodí nové kluky,“ říkával prý. Cítil jsem, že potřebujeme nové hrdiny. A tak jsem v roce 2007 otevřel první muzejní komplex. Aniž bych to věděl, odstartovala se tím fáze aktivní války s Putinovým režimem.“

Španělsko, anebo vězení

I když byl Vladimír na soudní pře zvyklý, tahle se od těch předešlých odlišovala: dosud on žaloval zkorumpované úředníky, nyní žaloval stát jeho – za neplacení daní. Dva měsíce po otevření muzea ho předvolali. Sdělili mu, že má v zahraničí účet a nemovitost. Nebyla to pravda. Tehdy ještě ne. Když se s advokátem blížili k soudní budově, žertovali na téma bohatství na Floridě. Obvinění jim připadalo zcela absurdní. Zatím.

Advokát soudu se smíchem říká: „Předložte důkazy...“ – Soudkyně opáčila: „Potvrzení od vyšetřovatele mi stačí, žádné další důkazy nepotřebuji.“ – Advokát: „Stejně tak je to možné říci i vám. Vaše důstojnost, že máte v zahraničí účty.“ – Advokát byl vykázan z místnosti.

A Melichov? Putoval do vazební věznice. Do vězení za ním chodili, jak říká, „divní lidé“, přemlouvali ho, ať tohle podepíše, tamto dementuje a s těmi svými osvětovými projekty skončí. Jednou si Melichova zavolal velitel věznice a říká: „Když tohle přiznání podepíšete, zítra vás pustíme. Když ne, budete sedět roky.“ Nepodepsal. Jeho přátelé začali posílat dopisy, podepisovat petice, demonstrovat... Po osmi měsících podnikatele pustili, aniž by probíhalo jakékoli další vyšetřování. „Slo jim hlavně o to, abych přestal provozovat muzeum a podnikat, abych někam daleko odjel. Radili mi, ať si jako všichni koupím dům ve Španělsku a odstěhuju se. Vlastně jsem měl na výběr – Španělsko, anebo vězení. Takhle z Ruska vytlačují lidi, které pokládají za nebezpečné pro systém.“

I když žaloba neměla nic v ruce, soud se přiklonil na její stranu.

Ode mne si přitom soudce odmítl převzít i základní dokumenty –

prý je nepotřebuje.

Vladimír Melichov

”

Jen co se Vladimír Petrovič dostal na svobodu, začal rozšiřovat muzeum a přesvědčovat školy i kozáky, že pravdivý pohled na historii je důležitým krokem k sebezpečnosti. Zanedlouho na něj podala žalobu místní komunistická buňka. Měl se provinít propagací fašismu. Prý stává pomníky lidem, kteří spolupracovali s wehrmachtem. „Vysvětloval jsem všem, že jsem jen chtěl přiblížit epochu občanské války v Rusku a vysvětlit, kdo, kde a s kým bojoval... Jaký wehrmacht? Úplně si to vymysleli. Nejvíce běsnili, když viděli památník s nápisem Genocida kozáctva. Vždyť i dnes se přece tvrdí, že kozáci bojovali po boku bolševiků, a ne proti nim. Já dokazuji, že s rudými bylo pět pro-

cent kozáků a drtivá většina se jim postavila na odpor.“

Začal nový soud. Komunisté požadovali zbourání muzea. Na místo přijeli experti ministerstva kultury. Kupodivu po zhlédnutí expozice vynesli verdikt: Nezávadné dílo provedené na vysoké profesionální úrovni. Muzeum se stalo kulturním objektem i oficiálně. Melichov soud vyhrál. Ale očekávaný klid nenastal. Kdosi shromáždil jeho výroky na internetu, rozhovory pro tisk, publikace i vystoupení v televizi, přidal k tomu almanachy, které Melichov vydával, a to celé poslal na expertizu s podezřením, že jde o extremistickou literaturu a o rozdmýchávání národnostní nesnášenlivosti.

„Byl jsem už strašně vyčerpaný. Proboha, ukažte mi někdo, kde v těch textech je nějaký nacismus? Ty neustálé soudy, pře, vyšetřování, expertízy – všechno to bylo pečlivě propracovaná metoda. Systém. Zcela nesmyslnými námitkami a žalobami mi ukradli veškerý volný čas, který bych jinak věnoval muzeu. Aniž bych si toho všiml, jen jsem se soudil. Během tří let 380 procesů. Každý druhý den jsem stál před soudem! Pochopil jsem, že to je nekonečné.“

Ani po vyhraném soudu s komunisty nepřišel klid. Do usedlosti Melichových ve stanici Jelanskaja se dostal lesník. „Musím vám oznámit,“ řekl, „že hranice lesního družstva vede přes váš pozemek. Takže tohle,“ ukázal prstem na část usedlosti, „není vaše, ale naše – tedy lesního družstva.“ Melichov mu ukázal státními úřady potvrzené dokumenty dokazující vlastnictví. Lesník odpověděl: „Musíš to zbourat...“ Melichov se vrhnul do dalšího soudu. „I když žaloba neměla nic v ruce, soud se přiklonil na její stranu. Soudce si ode mě vůbec nepřevzal dokumenty! Když jsem mu je chtěl dát, řekl, že ve spise už všechno potřebné je. Chtěl jsem tedy spis vidět, ale soudce řekl, že není povinen mi ho ukázat. Měl příkaz shora, jinak by si něco takového nedovolil ani v Rusku. Nepřijetí důkazů je vážná věc. Všechny předešlé soudy se mě snažily poškodit, ale tohle jsem zažil poprvé.“

Geodeti pak skutečně na jeho pozemku vyměřili nové hranice a úředníci nyní požadují pokutu za nezákonně užívanou

půdu lesníků. Nutí ho strhnout vše, co postavil. V soukromých rozhovorech pak říká: Vladimíre Petroviči, buď rozumný! Vždyť všechny problémy máš kvůli tomu pitomému muzeu. Zbourej ho a necháme ti dům, konírnu i všechno ostatní.

Putinovy uzlíčky pokory

Místo toho Melichov rozšířil své druhé muzeum v Podolsku, kde dokumentuje vývoj ruské společnosti od roku 1905. „Stačí si přečíst výnos Stalina o invalidcích, které je třeba vyhnat z Moskvy. Pochopíte, že Velká vlastenecká válka nebyla velká ani tak duchem, jako strašnými ztrátami a nelidským vztahem k vlastním vojákům... Tohle se u nás ovšem nesmí říkat nahlas.“

Po první návštěvě Melichovova muzea je řada lidí v šoku. Na to říká, že při některých nemocech je šok jedinou možností, jak člověka zachránit. Expozici už vidělo přes šedesát tisíc lidí. Melichov provokuje a zve školy. Někteří ředitelé to svým učitelům zakázali. Melichov oslovuje rodiče a ti vozí děti o víkendech. Přijíždějí kadeti, studenti, kozáci. Někdy se v muzeu zastavují na své cestě do Luhansku či Doněcku, kde chtějí chránit „ruské lidi“ před „ukrajinskými fašisty“. Tvrdí, že Donbas je součástí kozáckého Ruska. Melichov se jich ptá: A vy to chcete vrátit? Tady v Rusku nemáte dost půdy? Komu chcete vracet Donbas? Na vlastní půdě neumíme hospodařit a chceme ukrást kus země sousedům?

Pokud žijí na vesnici, ptá se návštěvníků dál: Kde pracujete? Když odpoví, že u nich práce už dlouho není, říká jim: Tak se vykašlete na Ukrajinu, když sami žijete v lejnec. Pokud trvají na tom, že musejí „budovat ruský svět“, obvykle v odpovědi přitvrdí: Doma jste si to úplně rozmlátili a teď lezete do cizího domu, abyste to rozmlátili i tam?!

„Jenže to je marné. Putin zavelel, tak tedy jdou. Putin je ovšem nejen sovětský člověk, ale i čekista. A podobně jako Stalin se snaží z lidí udělat vystrašené beztvare uzlíčky pokory. Stalin byl tyran a všichni to věděli, ale když uměl, plakali. I ti, které mučil a likvidoval! Člověk vylezl z koncentráku a pláče na pohřbu Stalina. Je to vůbec možné? Stejně jako tehdy i dnes je Rusko sjednocené strachem a nenávisť. Pokud nevěříte, zajděte si do kteréhokoliv ruského knihkupectví. Na jedné straně knihy o židovském spiknutí, na druhé straně Stalin, sovětské hodnoty a pak někde v rohu pár historických knih. Všude je obrovské množství textů povzbuzujících nenávisť, zlobu a hledání nepřátel.“

Umlčet!

Film *Biochemie zrádcovství* byl vyroben bezpochyby na zakázku. Melichov se na jeho vzniku trochu naivně podílel. Šest hodin vyprávěl novinářům Konstantinu Sjoiminovi a Olegu Sergejevovi z televizního kanálu Rossia o svých pohnutkách. Provedl je muzeem. Netušil, že v pořadu nebyla dlouhém – 45 minut – bude mistrným způsobem vykreslen jako nepřítel národa, obdivovatel fašismu a zbohatlík. „Dokument“ se vysílal v nejsledovanějším čase 17. února 2014. Melichov s rodinou usedl před obrazovkou a s napětím čekal... „Ke dnešnímu dni se u nás v Rusku zformovala pátá kolona, která zradila vlastní národ, a proto je třeba proti ní bojovat,“ zněl hlas redaktora. Na obrazovce je tvář Melichova – „vraga naroda“. Není slyšet, co říká, protože ruské státní televize se jeho názor na současnost nehodí.

„Po rozpadu SSSR místo sovětské elity zaujala elita mnohem horší – zlá, drsná, krutá, bez principů. Pokud se dnes odvrátíte od Ruska a nepomůžete lidem, kteří se snaží ve jméno občanské společnosti konat, střetnete se jednou s velmocí s jadernými zbraněmi, obrovskými zdroji, velkou armádou a s rozrušeným lidem, který povede elita ještě mnohem horší než ta dnešní. A kam ho povede? Na Prahu, Berlín a možná i dál.“

14. září 2015 skupina českých občanů předala na ruské velvyslanectví v Praze petici s protestem proti hrubému porušování lidských práv a zákonů, šikaně a perzekucí Vladimíra Petroviče Melichova. Protože pracovníci ambasády odmítli dokument přijmout, byl vhozen do úřední schránky. Jeho kopie byla předána českému ministrov zahraničí Lubomíru Zaorálkovi a ministrov pro lidská práva Jiřímu Dienstbierovi.